

133502

M

BCC Cluj / Central University Library Cluj

BIBLIOTECA POPORALĂ
A ASOCIAȚIUNII

An. II.

Nr. 18.

Nutrețul măiestrit

de

Ioan F. Negruțiu.

Ediția a II-a îndreptată.

SIBIU, SEPTEMBRIE, 1912.

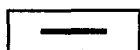
Apare la sfârșitul fiecărei luni. • Abonamentul pe un an. 2 Cor.

Prețul 30 bani.

Biblioteca Poporală a Asociațiunii

:: apare odată pe lună :
sub îngrijirea secretarului

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU,
red. resp.

In lunile de vară, Iulie și August «Biblioteca poporală a Asociațiunii» nu apare. In locul acestor broșuri membrii ajutători ai «Asociațiunii», primesc, în luna lui Decembrie,

== **Calendarul Asociațiunii.** ==

Membrii ajutători ai «Asociațiunii» primesc, așadar, zece broșuri și un Calendar în fiecare an.

Membru ajutător al «Asociațiunii» se face acela, care plătește înainte, la începutul fiecărui an, o taxă de cel puțin 2 cor.

Taxa de membru ajutător se plătește la *agenta-tura* «Asociațiunii» din sat sau de-adreptul la «Biroul Asociațiunii» în Sibiu (ungurește: Nagyszeben), Strada Șaguna Nr. 6, sau la despăr-țământul «Asociațiunii».

Ghe 569

BIBLIOTECA POPORALĂ A ASOCIAȚIUNII.

Nutrețul măiestrit

sau

cele mai bune plante de nutreț

de

Ioan F. Negruțiu.

— Cu mai multe ilustrațiuni. —

Ediția a II-a îndreptată.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201503106

SIBIIU.

Editura „Asociațiunii“.

1912.

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu.

Întroducere.

Toți proprietarii mari și mici, toți plugarii, ca să-și poată lucra pământul au trebuință de vite. Iar pentruca să putem țineă vite de jug și de prăsilă, avem trebuință de nutreț mult și bun.

Pentru aceea, fânațele, luncile și livezile naturale, sunt de mare însemnătate în economie, fiindcă acestea ne dau nutrețul cel mai ieftin, mai bun și mai firesc.

Dupăce multe lunci și fânațe au fost sparte și sămănate cu bucate, oamenii au început a produce nutrețul, de care au trebuință, pe cale măiestrită, așa, că au sămănat în loc arător plante cari dau un nutreț bun și cari mai aduc și alt folos: măbind puterea de rodire a pământului. Grâul de toamna de pildă se face mai bine după mazăriche, luțernă și trifoiu, decât după ogorul negru.

Cu alte cuvinte lipsa i-a învățat pe oameni:

1. Să-și îngrijască mai bine luncile și fânațele; și
2. Să producă și în pământul arător nutreț pe cale măiestrită.

Dintre multele soiuri de plante, cari se folosesc la pregătirea nutrețului măiestrit, a pășunilor și fânațelor vom aminti numai câteva, cari se cultivă mai mult și pe la noi.

Acestea sunt: *Luțerna*, *Trifoiul Sparceta* sau *băltăcinul*; apoi: *Măzărichea*, *Mohorul*, *Cucuruzul verde* ș. a.

I. Luțerna.

1. Istoricul și soiurile luțernei.

Patria originală a luțernei este Azia mică, de unde s'a adus prin Grecia în Europa. Străbunii noștri, Romanii, încă cultivau luțerna în Italia, unde a fost dusă tot din răsărit. *Columella*, economist roman, în tratatul său de agricultură zice: „Luțerna gunoiește țarinele (pământul), îngrașă vitele, vindecă pe cele bolnave“ ș. a. — La noi în Ungaria, a fost cultivată mai întâi de un preot cu numele Samuel Tessedic.

În țările și ținuturile cu climă caldă și secetoasă, luțerna dă nutreț mult și bun. Ea trăește mai mulți ani, în acelaș loc 6—10 ani, dacă-i priește clima și soiul pământului, în care o sămănăm.

S'a adevărit, că luțerna își întinde rădăcinile afund în pământ, 1—1½ metri, ba și la 4—5 metri adâncime s'au aflat rădăcini de luțernă. Pentru aceea rădăcina ajunge la grosime de

mai mulți centimetri, nu suferă de secetă și în fiecare primăvară odrăsleşte de nou.

Luțerna e de mai multe soiuri; dintre aceste însă la noi se cultivă următoarele:

1. *Luțerna ungurească*; 2. *Luțerna franceză*; 3. *Luțerna italiană*; 4. *Luțerna americană* ș. a.

Pe la noi izbutește mai bine *luțerna ungurească*, care e soiul cel mai potrivit climei în care trăim și pământului ce cultivăm.

Luțerna franceză nu e cu nimic mai bună decât *luțerna ungurească*, sămânța ei însă totdeauna e mai scumpă; ba de multeori negustorii vând sămânță de *luțernă ungurească*, drept sămânță franceză, se înțelege cu mult mai scump.

Economii noștri, cari au făcut probe cu *luțerna italiană* spun, că aceasta nu poate suferi frigul și gerul de pe la noi, și pentru aceea iarna de regulă pier.

Luțerna americană are scăderea aceea, că după 2—3 ani e așa de rară, încât nu se mai plătește să o lăsăm, ci trebuie să spargem luțerniștea, pen-

trucă altcum se prăsesc în ea fel de fel de burueni, necunoscute până aci pela noi. Prin urmare cine prăsește luțernă americană își înmulțește și vrășmașii luțernei, adecă buruenile.

Pentru aceea e mai bine, să sămănam luțernă ungurească. Să grijim numai, ca sămânța să fie bine curățită și de cea mai bună.

2. Clima și pământul potrivit pentru luțernă.

Luțerna crește bine și dă nutreț mult îndeosebi în țările și ținuturile calde. Ii priește căldura, și suferă de umezeală mai mult decât de secetă. Mai bine izbutește în Câmpia Ungariei, în România și în alte țări cu climă caldă și secetoasă. Peste tot, în ținuturile unde izbutește vița de vie, acolo și luțerna crește bine și aduce un mare folos.

Luțerna e o plantă alegătoare, gingașă. Luțerna iubește pământul cu pătură roditoare adâncă, pământul gras și cald. Cu cât pătura roditoare e mai adâncă, cu atât luțerna trăiește mai mulți ani și produce mai mult nutreț.

Pentru luțerniște sunt mai bune pământurile lutoase, uscate, prin cari apa pătrunde cu înlesnire; — mai ales, când sunt ceva văroase. Vieța luțernei stă în strânsă legătură cu grosimea stratului roditor, în care străbate rădăcina ei. Pânăcând rădăcinile trec prin stratul roditor, până atunci îi merge bine. Cum ajunge însă în straturi *pietroase* sau *apătoase*, îndată începe a se rări. Pentru aceea e bine ca subsolul (sub-pământul) să fie cam de acelaș soi cu pătura roditoare și să fie bogat în materii nutritoare.

Prin urmare luțerna va trăi cu atât mai mult, cu cât rădăcinile ei vor ajunge mai târziu la stratul de pământ, care nu-i priește.

Luțerna se face și în pământul năsipos, dacă stratul de pământ ce urmează după aceea e mai bun. Nu-i priește subsolul apătos și pietros. Apa îi putrezește rădăcinile, iar pietrișul împedecă desvoltarea lor. Nu se face în năsipul sburător, în lutul galbin și rece. Pământul apătos și rece nu-i pentru luțernă.

Așadar luțerna o vom sămăna în pământul cald, lutos și văros, pentrucă

varul este materia, care ajută luțerna în dezvoltarea ei.

3. După ce plante se poate sămăna luțerna?

Pământul, în care voim să sămănam luțernă trebuie să-l lucrăm bine, să-l arăm afund și să-l curățim de burueni. Luțerna, mai bine e, să o sămănam după plante cari se sapă: după napi, cucuruz, crumpene (cartofi) și în pământ arat afund de toamna. Se face însă și după spicoase (cereale) și leguminoase (mazăre, fasole).

In moșiile unde e introdusă rotațiunea sau economia schimbătoare, luțerna se samăna așa, ca ea să vină totdeauna după plante cari se sapă, adecă după napi, cucuruz ș. a. Când se sparge luțerniștea, de asemenea sămănam plante, cari se sapă, pentruca să se amestece mai bine pământul și pentrucă cucuruzul și napii izbutesc mai bine după luțernă.

Cei mai mulți proprietari și economi cultivă luțerna afară de rotațiune. Adecă își împart moșia în 4, 6, 8 sau mai multe table ori rotațiuni;

iar pentru luțerniște lasă la o parte, după trebuință, 1—2 sau mai multe jugăre, afară de rotațiune: în o grădină sau în alt loc aproape de casă, de sat sau de maieriștea lor.

Dar se poate face și altcum. In o tablă sămănam luțerna, pe care o lăsăm de pildă 5—7 ori 9 ani, pânăcând se rărește. Atunci spargem luțerniștea și sămănam în ea cucuruz, napi, crum-pene și altele, iar pentru luțerniște pregătim încă de toamna o altă tablă sau parțelă din rotațiune.

Mulți economi urmează astfel: tabla ce o aleg pentru luțerniște o împart în două părți. In o jumătate sămănă luțernă iar în cealaltă jumătate alte plante. Când luțerna din jumătatea dintâi începe să se rărească, se sămănă jumătatea a doua a tablei și dupăce luțerna cea tinăară a prins putere, se sparge cea veche și în locul ei se sămănă alte plante. In forma aceasta totdeauna au luțernă bună.

Mai sunt și așa numitele luțerniște vecinice, unde adecă sămănam tot numai luțernă. Dar s'a adevărit, că așa nu-i bine, deoarece în acelaș loc nu-i iertat să sămănam luțernă,

decât numai după un restimp de cel puțin 4—5 ani; pentru că, precum se zice, *pământul încă se urește de aceeaș plantă*, după cum se urește și omul cu acelaș soi de mâncare.

4. Pregătirea pământului.

Pământul, în care voim să sămănăm luțernă, trebuie să fie un pământ bogat, foarte bine lucrat, adecă arat adânc și grăpat cu îngrijire. Toamna arăm pământul afund până la 30 cm. (o palmă bună) ca să degere peste iarnă. Primăvara arăm de nou locul, cu plugul sau cu extirpatorul, pentru ca să se stârpească toate buruienile. Arătura de primăvara o facem dacă e cu puțință, în curmeziș pe cea de toamnă, ca să se mărunțească și amestece mai bine pământul. După arat sau mărunțire cu extirpatorul, se grapă și apoi se samână.

Dacă voim să sămănăm luțerna în grâu ori în săcară de toamnă, și atunci trebuie să lucrăm bine pământul; adecă, facem ogorul și întorsul la timpul său, și după fiecare arătură gră-

păm pământul, ca să se mărunțească bine și să se stârpească toate buruienile.

Luțernei îi priește pământul gras, bogat în materii nutritive, de altă parte cere ca locul să fie curat de burueni. De aceea gunoiera locului cu gunoiu de grajd unde se samănă luțerna, se face totdeauna cu 1—2 ani înainte și sub plante prășitoare — cari se sapă — cum sunt cucuruzul, napii de nutreț și altele; ca prin săpat să se curețe locul de buruieni cari totdeauna se înmulțesc și cresc mai tare după gunoie. Și pentru aceasta e bine, ca luțerna să se samene după plante cari se sapă (cucuruz, napi).

5. Sămănatul luțernei.

Sămănatul luțernei se face cu mâna sau cu mașina. Dacă sămănam cu mâna, urmăm astfel: sămânța o amestecăm cu năsip mărunț sau cu pământ năsipos. Luăm cu un vas trei părți de năsip și una de luțernă; le amestecăm bine în o troacă și apoi le sămănam ca și grâul. Unii o sămăną amestecată pe jumătate cu năsip.

Pentru economii mai mici este o mașină specială mică, pentru sămănături mărunte (luțernă, trifoiu ș. a.) care se poartă cu un cal sau pe o roabă (Fig. 1, 2).

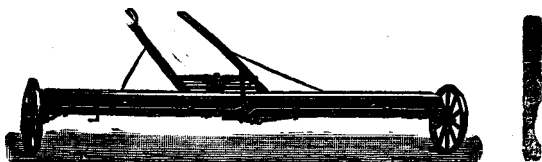

Fig. 1.

Fig. 2.

În moșiile cele mari se folosește mașina de sămănat în rânduri, tot aceea cu care se sămănează grâul și celelalte plante (Fig. 3). Cu mașina se sămănează, — dacă numai se poate, — o parte în lungul, iar cealaltă parte în latul tablei sau luțerniștei. În felul acesta se împrăștie mai bine sămânța și nu rămân greșuri, unde să se prăsească buruieni, cari sunt vrășmașii luțernei. Acest metod e cel mai bun,

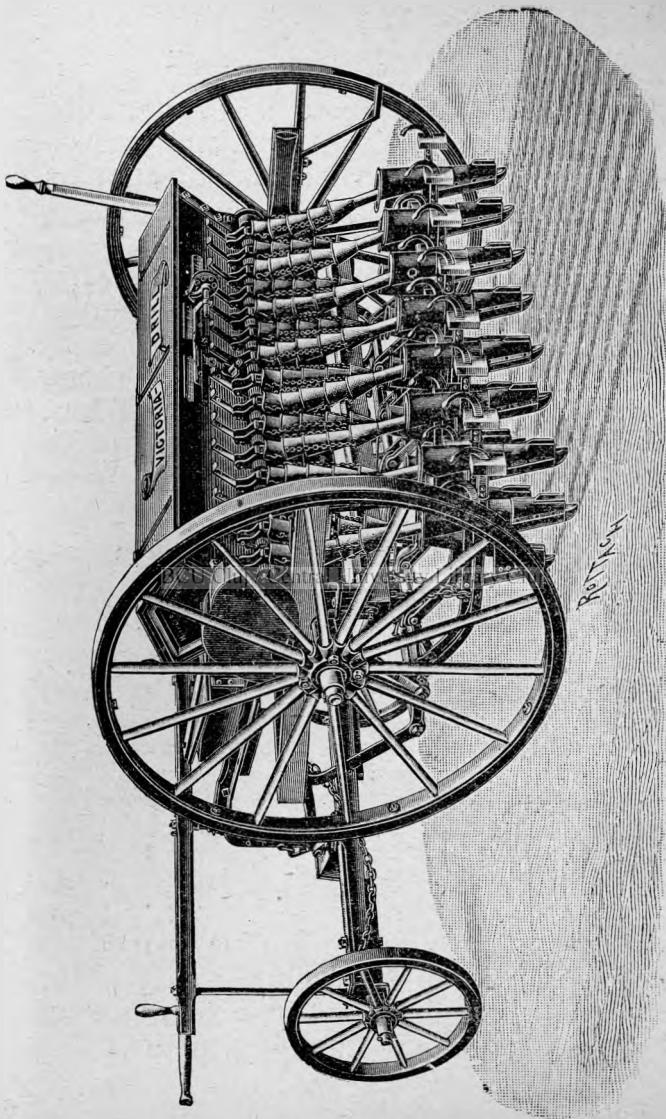

Fig. 3.

dar se poate folosi numai pe loc oblu și lat, deoarece numai aci putem purta mașina în toate părțile.

Depărtarea rândurilor poate să fie dela 11—14 cm. Luțerna primăvara trebuie sămănată cât mai de timpuriu, dacă s'a dus zăpada, chiar și la începutul lui Martie.

Se poate sămăna curată și cu așa-numita plantă scutitoare sau apărătoare. Mai bine este a o sămăna *curată*, atunci crește mai tare și se întărește mai iute.

Luțernei adecă nu îi place umbra, dacă rămâne timp mai îndelungat umbrită, se lungește, crește lungă și subțire, se silește să ajungă la lumină. Pentru aceasta luțerna sămănată în grâu, săcară de toamnă, orz de primăvară, dar mai cu seamă cea sămănată în ovăs, e totdeauna slabă și să ne pară bine dacă după secere până toamna se mai întărește într'atâta ca să nu piară peste iarnă.

Luțerna sămănată curată, cum a răsărit, fiind la lumină și căldură, prinde putere, firul rămâne mai scurt, dar e gros și viguros și creșterea întreagă e cu mult mai puternică, așa că și în

anul când am sămănat-o o putem cosi de două ori, până toamna ea se întărește așa, că gerul de iarna nu-i poate strică și în anul al doilea și toți ceilalți crește mai iute și ne dă nutreț mai mult decât aceea care a fost sămănată cu plantă scutitoare.

Chiar pentru aceasta, în cele mai multe moșii, — mai cu seamă în cele mari — luțerna nu se mai samănă cu plantă scutitoare, deoarece s'au convins că e mai bine a o sămăna singură.

Când luțerna se samănă cu plante apărătoare, acestea trebuie sămănate mai rar ca de obicei. Ca plantă apărătoare se ia de obicei ovăs, din care se samănă pe un jugăr catastral (de 1600 stânjini pătrați) numai 60—70 litri. Întâiu sămănăm ovăsul, după aceea grăpăm bine locul și apoi sămănăm luțerna. După sămănatul luțernei grăpăm cu o grapă ușoară sau cu grapa de spini și apoi îl apăsăm cu tăvălugul. Dacă voim să nu se cunoască nici urma vitelor, acățăm de tăvălug o grapă de spini.

Luțerna se desvoaltă cum trebuie numai după ce am cosit sau secerat

planta apărătoare; pentru aceea după împrejurări, trebuie să mântuim luțerna cât se poate mai curând de planta ei ocrotitoare. Ovăsul ș. a. care l-am sămănat, nu pentru grăunțe, ci numai ca să apere luțerna tinăra, îl cosim îndată ce începe a înflori; dacă cere trebuința și mai curând.

Luțerna, precum am zis, se poate sămăna și în sămănăturile de toamnă și în cele de primăvară. În amândouă cazurile trebuie să o sămănam cât se poate mai de timpuriu, dacă se poate chiar la începutul lui Martie, în mustul de zăpadă. Pe unde pământul se încălzește mai anevoie, pe acolo se sămăna mai târziu: la începutul lunii Aprilie. Dacă am sămănat-o în grâu de toamnă, o apăsăm cu tăvălugul sau o grăpăm cu o grapă ușoară de spini.

În cele de primăvară sămănam luțerna în acelaș timp cu planta scutitoare, dupăcum am arătat mai sus. Unii economi sunt de credința, că luțerna trebuie sămănată cu mult mai târziu, prin Maiu sau Iunie, când planta scutitoare e deja mare, înfrățită. Sămănatul târziu de regulă ne înșală,

pentru că dau căldurile și seceta și atunci ea sau n'are umezeală să încolțească sau și dacă răsare se uscă de secetă, după cum au pățit-o în anul 1904 și 1905, toți aceia, cari au sămănat târziu luțerna și trifoiul.

În țările cu clima caldă se poate sămăna și toamna prin Septembrie sau Octombrie, ca primăvara, până da căldura să se întărească; dar pe la noi luțerna sămănată toamna nu izbuteste, fiindcă de regulă avem ierni geroase.

Pe un jugăr catastral (1600 stânjini □) sămănam cu mâna 12—17 kgr. cu mașina de sămănat în rânduri 10—15 kgr. Dacă sămânța a fost bună și curățită bine, atunci încolțesc 80—90 la sută. Mai bună e sămânța proaspătă, de 1—2 ani, curățită și garantată. *Sămânța bună e galbină ca lămâia și are formă de rărunchi. Sămânța veche e de culoare întunecată (închisă).*

Nu-i iertat să amestecăm în luțernă și alte semințe (de pildă trifoiu, ierburi ș. a.), deoarece acestea nu se desvoaltă deodată. Luțerna crește de regulă mai repede, iar trifoiul după

2—3 ani piere; luțerna rămâne mai rară și în goliște cresc tot felul de buruieni.

7. Ingrijirea luțerniștei.

Pentru ca să împedecăm prăsirea buruienilor, trebuie să ținem neîntre-rupț mărunțită pătura deasupra a pământului. Pentru aceea grăpăm luțerniștea în tot anul cu o grapă grea de fier sau cu un scarificător (o grapă cu colți ca niște cuțite). (Fig. 4).

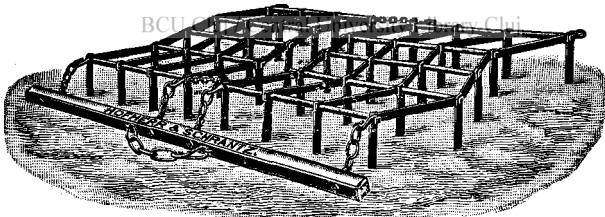

Fig. 4. Grapă grea de fier.

Luțerniștea se grăpă toamna târziu sau primăvara de timpuriu. *Cu cât spintecăm și sgăriem mai mult vârful din afară al rădăcinii, cu atât mai bine înfrățește luțerna.*

Toamna gunoim mai întâi luțerniștea cu gunoiu mărunț și după aceea

o grăpăm. E mai bine să grăpăm luțerniștea de toamna, deoarece primăvara de regulă umblă timp ploios și nu putem să o grăpăm, fiindcă luțerna încolțește de timpuriu; iar colții grapei ne-ar face mare pagubă. Prin urmare dacă nu o grăpăm de cu toamnă, foarte ușor se poate întâmpla, că primăvara nu o putem grăpă și atunci luțerniștea se umple de buruieni. Dela sine se înțelege, că e mai bine să o grăpăm de douăori: atât toamna cât și primăvara, dacă numai se poate.

Pentru gunoirea luțerniștei se folosește gunoiul putred, puțin mărunțit, apoi ghipsul, cenușa, marga, varul nestins măcinat și zama de gunoiu. Mai bun e însă *compostul* (o amestecătură de tot felul de gunoaie, ce se adună de prin grădină, curte, grajd ș. a.) dospit și bine mărunțit. Zama de gunoiu sau urina amestecată cu apă, ajută însă mult la creșterea ierburilor și a buruienilor, cari nimicesc luțerna; pentru aceea numai luțerniște de 2—3 ani e iertat să le gunoim cu zama aceasta.

În tot cazul e mai potrivit să gunoim bine pământul sub planta pre-

mergătoare; iar *luțerniștea să o gu-
noim toamna sau peste iarnă, cu com-
post sau alt gunoiu putred.*

8. Cositul luțernei.

Dacă sămănam luțerna în sămă-
nături de toamnă ori de primăvară și
aceste le lăsăm să facă grăunțe, să se
coacă, în anul prim ea ne dă o cosi-
tură sau o pășune slabă, cu deosebire
dacă anul a fost secetos.

În anul al doilea și de aci înainte
luțerniștea bună ne dă 3—5 cosituri,
după bunătatea pământului și după
cum umblă și timpul.

În pământul, în care luțerna se
poate cosi numai de două ori în an,
nu se plătește să o cultivăm.

Luțerna se cosește de regulă cu
2—3 săptămâni înaintea trifoiului, ce-
eace e un mare câștig pentru noi eco-
nomii, deoarece prin Aprilie—Maiu,
când de obicei ni-se gată nutrețul,
luțerna e crescută într'atâta, încât se
poate cosi.

Dacă o dăm verde vitelor, o cō-
sim înainte de a înflori și *numai după ce
s'a luat roaua sau apa de ploaie.* De

obiceiul, cosim numai cât ne trebuie pe o zi, și lăsăm să se vestească bine.

Ca să nu se umfle vitele, o dăm veștedă sau o amestecăm cu paie, fân, fie și mai vechiu.

Luțerna verde trebuie să o ținem la umbră, în un șopru sau în șură, unde umblă bine aerul, ca să nu se încălzească nici să se usuce, deoarece i-se scutură frunzele ușor. Altcum *luțerna verde umflă vitele mai puțin ca trifoiul verde.*

9. Uscatul luțernei.

Luțerna verde e un nutreț mai bun, decât uscată; *ea îngrașă vitele slabe și vindecă pe cele bolnave.*

Dacă însă voim să facem fân de luțernă, o cosim, când ea începe a înflori, sau cel mult când jumătate e în floare, deoarece dacă îmbătrânește nu mai este bună ca nutreț, fiindu-i prea tare cotorul.

Luțerna uscată e mai bună pentru cai și pentru oi.

Luțerna însă nu o putem usca în brezde — polog — ca iarba, fiindcă se și scutură și otăvește în 3—4 zile, iar

sub furculeni (boghi) luțerna tină ră se opărește. Când sunt ploii, pierde mult și din puterea de nutrire, frunzele i-se scutură prin întors și uscat, așa că rămânem numai cu cotoarele.

Pentru aceea fânul de luțernă îl putem face numai pe capre. Cosim luțerna și o lăsăm în brezde — polog — mult 1—2 zile, să se ofilească, apoi o punem pe capre, unde se uscă pe încetul. Până se uscă, a doua recoltă — cositură — e în loc. Cosim recolta a doua și a doua zi cărăm recolta primă, ca să golim caprele și așa urmăm în fiecare recoltă până toamna. Ca să nu se formeze pâlcuri în luțerniște, totdeauna mutăm caprele în alt loc, fiindcă sub capre luțerna nu poate să crească așa bine.

Eu fac caprele așa: îmi aleg, după trebuință, pari mai groși (sau prăjini), câte trei pentru o capră și lungi de trei metri.

Cu trei cuie de drot mai groase (sau de lemn) împreună odată pentru totdeauna câte doi pari, în formă de triunghi, a cărui latură din jos e de 1 m. 20 cm.

Pun parii peste olaltă cu vârful mai subțire și-i bat cu un cuiu; iar în partea din jos, la înălțime de un metru dela pământ și în depărtare de un metru 20 cm. unul de altul, îi întăresc cu un alt par mai subțire (cingă), lung de 1 m. 80 cm. — Câte 30 cm. rămân la fiecare parte pentru răzimarea celor două cingi mobile (cari se pot mișcă).

Aceasta e partea statornică a caprei. (Fig. 5 A).

Pentru răzimarea ei, la vârful triunghiului întăresc un ochiu sau o verigă, care mi-o fac eu din o bucată de drot călit (de grosimea unui paiu), lung de 40—50 cm. Ochiul acesta se poate înlocui și cu un gânj de răchită sau carpen ori chiar și cu o bucată de lemn, ce se întărește de capră cu două cuie, lăsând o deschizătură, în care să între vârful parului răzimător (Fig. 5 C).

Parul al treilea sau *răzimătorul* îl subții puțin la capul de sus, ca să între ușor în ochiul de drot; iar în partea din jos, la înălțime de un metru îi bat, puțin plecat, un cuiu gros de drot sau de lemn, pe care se vor

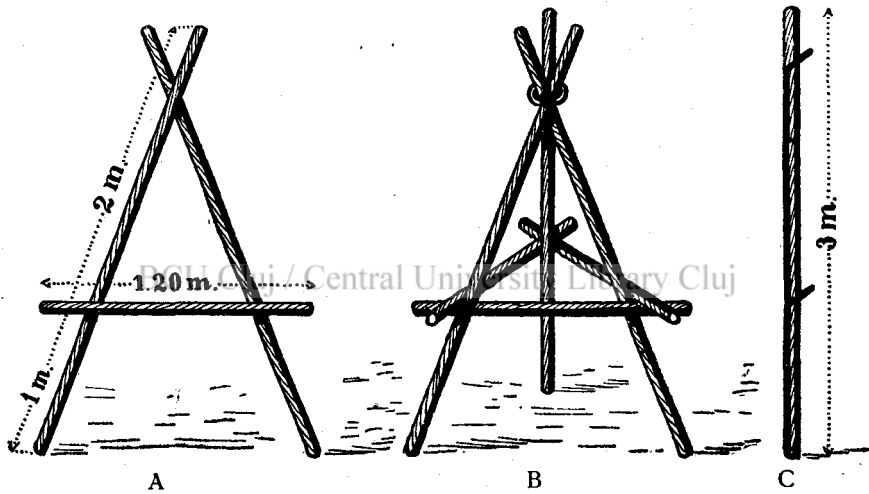

Fig. 5.

răzimă capetele celor două cingi mobile sau parii ajutători, mai subțiri și lungi de câte 1 metru 80 cm.

Prin urmare caprele mele se compun din patru părți: *un triunghi*, *un par răzimător* și *doi pari mobili*; (Fig. 5 B) pentru aceea se pot desface și mută ușor și de cătră doi copii.

Cei trei pari principali îi curăț de coajă sau îi fac din lemn crepat, ca să țină mai mult. Eu am 50 de capre, acum de 12 ani, tot în stare bună, cari toată vara stau afară în tabla de luțernă și trifoiu. Peste iarnă le aduc la hodaie (măieriste), unde triunghiurile le așez unul lângă altul și formează o prizmă sau două, pe care apoi îmi așez jipii în jireadă, unde stau foarte bine fiindcă mijlocul rămâne gol.

Pe trei capre de acestea usc un car bun de fân de luțernă sau trifoiu și așa, de pe numărul caprelor încărcate cu luțernă sau trifoiu călit, știu câte cară de fân am.

Luțerna sau trifoiul, călitate 1—2 zile în brazde, le așez pe capre așa: în ziua în care voiesc să le pun pe capre, sau cu o zi înainte, îmi așez caprele în șiruri drepte și la depărtare potri-

vită cu grosimea brezdelor; după aceea dacă e trebuință mai întorc brezdele și îndată și încep cu lucrătorii a adună luțerna sau trifoiul în jurul caprelor, așa ca să poată umblă grebla cu un cal.

Apoi încep a încărcă pe capre așa, că iau cu brațul luțernă, o îndoiesc și așez mai întâi în colțuri, apoi la mijloc, până ce am încheiat bine rândul întâi. Asta o fac pentru aceea ca să nu atârne, ci să rămână gol la mijloc și sub fiecare capră. Rândul al doilea și celelalte le punem cu furca, strat de strat, lucrând în jurul caprei. La o capră lucră numai doi oameni, cari, până unde ajung cu furcile, pun strat de strat; când nu mai ajung se mută la o altă capră. Pe urma lor vine un lucrător cu un furcoiu (furcă cu o coadă de trei metri). Acesta face vârful la toate caprele, așezând și el strat de strat, până când a trecut bineșor de vârful lemnului; numai după aceea îi face adevăratul vârf din greblături. Tot acest lucrător, a doua zi, mai direge vârfurile, cari s'au plecat la o parte.

Roadă primă stă pe capre până am cosit a doua ș. a. m. d.

10. Nutrețul murat sau înăcrit.

În ținuturile unde nu sunt lemne ca să se facă capre, luțerna se uscă așa că se leagă în snopi, după ce s'a ofilit bine. Cam în 10—12 zile se uscă, dacă snopii îi punem să stee în sus.

Această lucrare însă costă prea mult și în 10 zile, recolta (roada) a doua e deja mare, se calcă și se opărește sub snopi.

În aceste ținuturi e mai bine să o murăm sau înăcristim; adecă, îndată ce o cosim, se așează în gropi anume pregătite spre acest scop.

Groapa se face mai mare sau mai mică, de 3—4 metri largă, 1½ metri afundă, și lungă după trebuință. Se poate face și în formă pătrată. Dacă n'avem loc potrivit, subsolul de pildă fiind umed, așezăm luțerna pe fața pământului în jireadă, după aceleași dimensiuni (întinderi).

În amândouă cazurile grijim, ca luțerna să fie bine îndesată, ca să scoatem tot aerul dinlăuntrul grămezii, care mucezește nutrețul și-l strică. Între rânduri presărăm și puțină sare de vite dacă voim. Când umplem groapa sau

facem jireada de luțernă verde, o călcăm și îndesăm bine, cu oameni mulți, cari stau într'una pe ea; iar la urmă punem un rând de paie și pe acestea pământ în grosime de 60—80 cm. sau niște pietri ori lemne grele, grijind totdeauna să se apese peste tot locul deopotrivă.

În timp de 6—8 săptămâni nutrețul verde, pus la murat, se dospește și se înăcrește deplin, când apoi vitele îl mănăcă cu mare poftă. Nutrețul murat îl putem păstră mult timp, chiar și ani întregi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

11. Recolta luțernei.

Luțerna dă o cositură mult mai din vreme decât bunăoară trifoiul roșu. Luțerna produce mai mult nutreț în cei dintâi 3—5 ani, când ea e mai în putere. De aci încolo începe să scadă. Arareori începe a scădeà recolta luțernei numai dela 6—7 ani înainte. De regulă o luțerniște ține 5—10 ani.

Un jugăr de luțernă ne dă pe an 3—4 cosituri în calcul mijlociu sau 25—45 măji metrice; în ani de tot buni și cinci cosituri sau 40—60 măji, adecă cam 10—12 cară de fân.

Putem zice aşadar, că luţerna dă rodul cel mai mare dintre toate plantele de nutreţ, prin urmare atât proprietarii mari, cât şi micii economi trebuie să-şi aibă luţerniştea lor, mai mare sau mai mică, după trebuinţă.

12. Producerea seminţei.

Luţerna se cultivă nu numai pentru nutreţul cel mult şi bun, ce ni-l dă, ci şi pentru sămânţa ei, care se plăteşte foarte bine.

Fiecare proprietar şi econom trebuie să samene numai sămânţă bună, curată. Pentru aceea e mai bine ca, sau să-şi producă el însuşi sămânţa de lipsă, sau să-şi procure sămânţa dela o firmă solidă, care garantează pentru curăţenia şi bunătatea seminţelor sale.

¶ Luţerniştea numai în anii din urmă, de regulă dela 5—6 ani înainte, o lăsăm să producă sămânţă. Anume în anii aceştia luţerna o cosim odată în Maiu, iar recolta a doua o lăsăm să producă sămânţă. Cu cât luţerna e mai rară, cu atât produce sămânţă mai multă şi mai bună; dar *luţerniştea prea bă-*

trână nu-1 bună de sămânță, fiindcă, de regulă e plină de buruieni.

Așadar luțerna, ce voim să o lăsăm de sămânță, o căutăm înainte de toate, ca să nu fie cu *torțel* (mătasă) sau amestecată cu alte semințe și buruieni.

Dacă aflăm torțelul în luțerniște, nu o lăsăm de sămânță, ci o arăm și sămănam cu plante, cari se sapă.

Precum am zis, lăsăm totdeauna de sămânță cositura a doua din anul al 5—6-lea. Iar luțerniștea de sămânță o cosim atunci, *când partea cea mai mare din păstai sunt brunete; iar sămânța e de culoare galbină ca lămâia.*

Sămânța de luțernă nu se coace deodată, pentru aceea nu putem aștepta pânăcând s'a copt toată deopotrivă; ci o cosim când partea cea mai mare e coaptă.

Luțerna de sămânță se îmblătește cu mașina de îmblătit, pe timp uscat în căldură mare, sau în ger. Recolta după jugăr e 1—2—3 măji, iar o maje de sămânță se plătește cu 140—160 coroane.

Cea mai bună sămânță se produce în țările și în regiunile cu clima caldă.

13. Boalele și dușmanii luțernei.

Intre boalele și dușmanii luțernei se numără niște vermi și bureți, cari îi nimicesc rădăcinile; dar pe la noi această boală arareori se ivește. În locul năpădit de acești viermi și bureți luțerna pierе în rotogoale mici, cari se tot măresc. Ne putem apăra numai așa, dacă rotogoalele acestea le încunjurăm cu șanțuri afunde de 1—1½ metri.

Dintre ierburi, dușmanii luțernei sunt: pirul, osiga ș. a. ierburi, cari formează vetre, precum și buruienile, cari o pot coplesi cu totul. Pentru aceea, toate acestea trebuie să le stârpim cu sârguință, îndatăce se ivesc prin luțerniște.

Dușmanul cel mai mare al luțernei e totdeauna *torțelul* (mătasa, cuscuta), un parazit în formă de fir de mătasă, care se încolăcește în jurul firelor de luțernă și de trifoiu, formând pâlcuri rotunde, cari se văd de departe. Și

fiindcă își trage nutremântul din firele de luțernă și trifoiu, în scurt timp nimiceste luțerniștea și întreaga trifoiște.

Torțelul (cuscuta) se înmulțește prin sămânță, când se adună luțerna de sămânță. De aci ajunge în tabla de luțernă sau de trifoiu. Dar și pasările, iepurii, vântul ș. a. încă pot să ducă sămânța de torțel din o tablă într'alta sau din un hotar în celalalt.

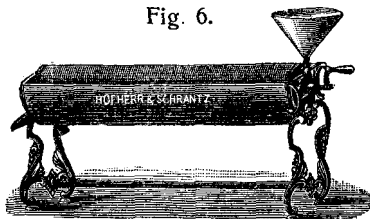
Sămânța de torțel samănă foarte mult cu sămânța de luțernă și trifoiu. Ea răsare se întinde repede și se acață de firele de luțernă, sugându-le suncul.

Să cumpărăm așadar numai sămânță curățită de torțel și garantată în scris. Sunt anume oficii pentru curățirea și garantarea seminței de luțernă și trifoiu. La școala (academie) de agronomie din Cluj, Kassa, Keszthely ș. a. pentru o taxă mică se analizează (cearcă) și curăță sămânța sub îngrijirea și supraveghierea unui profesor de specialitate.

Altcum torțelul cu ajutorul unui trier (Fig. 6) special sau cu anumite mașini, se poate curăți, mai ușor din luțernă, mai greu din trifoiu.

Ca să se curețe bine, se cerne mai de multeori dându-se prin niște site de

Fig. 6.

drot foarte fine, prin cari sămânța de torțel, fiind mai mică, va trece; iar cea de trifoiu și luțernă

nu. Când nu se mai vede cu *microscopul* (sticla măritoare) nici un fir de sămânță de torțel, se pune în saci, se plumbează și se vinde sub garanție.

Fiindcă luțerna ține mai mulți ani, putem zice, că torțelul e mai primedios pentru luțernă decât pentru trifoiu.

Contra lătirii torțelului ne putem apăra numai așa, dacă stârpim pălcurile de torțel îndată ce le-am observat; ceea ce trebuie să facă fiecare econom conștiincios, cel mult până în 15 Iulie a fiecărui an, deoarece altcum legea îl pedepsește cu amendă în bani până la 100 coroane.

Anume tăiem torțelul și cu el un brâu de luțernă, de 60—100 cm. în jurul lui, le adunăm într'o corfă sau într'o pânzătură, ca să nu se scuture nimic

din sămânța de torțel, le ducem de parte de luțerniște, în cale, unde se ard, amestecându-se cu puține paie uscate sau stropindu-se cu puțin petrolu; — sau așternem pe acest loc un strat de paie în grosime de 30—40 cm., le udăm cu petrolu și le dăm foc. Locul îl săpăm adânc cu un arșau, îl lăsăm să se coacă bine; iar în primăvara următoare pâlcurile acestea le sămănăm de nou cu luțernă.

Buruenile le stârpim, plivindu-le. De bourei, cari încă fac adeseori pagubă în luțerniște, ne putem apăra presărând luțerniștea cu prav de var nestins.

Mai rar e atacată luțerna de paliă și rugină.

II. Trifoiul.

1. Soiurile trifoiului:

A doua plantă de nutreț mai însemnată e trifoiul.

Mulți economi numesc trifoiul regele plantelor de nutreț, fiindcă ne și dă aievea un nutreț mai bun, decât luțerna.

Trifoiul este de mai multe soiuri. Mai cunoscute sunt: *trifoiul roșu*, *trifoiul alb*, *trifoiul corcit* sau de Suedia, *trifoiul comun de livadă* sau de luncă și altele.

Toate soiurile de trifoiu au rădăcini de mijloc lungi, prin cari își iau nutremântul mai mult din stratul deasupra al pământului.

Trifoiul trăiește numai câte 2—3 ani și nu ne dă la an decât 2—3 cosituri. Singur *trifoiul sălbatic* sau de luncă trăiește mai mulți ani, în schimb însă ne dă numai două cosituri.

Trifoiul alb se întinde pe pământ, pentru aceea se samănă amestecat cu alte soiuri de trifoiu sau ierburi. Se folosește mai mult pentru pășune, ame-

stecat cu alte plante, fiindcă e mărunț și trăiește mai mult decât trifoiul roșu. Nu alege pământul, izbutește pretutindenea, chiar și în mlaștinile uscate.

Trifoiul corcît sau de *Suedia* de asemenea se cultivă amestecat cu alte plante de nutreț sau cu o plantă scutitoare ca și luțerna. Ii prieste pământul raven și jilav; dar se face în orice pământ nefiind alegător.

Trifoiul roșu s'a prăsit din trifoiul comun, ce crește de sine pe lunci, fânațe și pășuni. Se cultivă pentru nutrețul cel bun și pentru sămânța sa, care totdeauna se plătește bine.

Sămânța de trifoiu e în trei colțuri (triunghiulară) și de culoare violetă.

2. Clima și pământul priincioase trifoiului.

Trifoiul izbutește bine în ținuturile cu o climă mai domoală și mai umedă. Se cultivă și ne dă rod bogat în ținuturile unde izbutește grâul de toamnă.

În iernile fără zăpadă și geroase adese pier. Ca plantă de nutreț se

cultivă cu mai bun folos în ținuturile cu clima umedă; iar *sămânța cea mai bună ni-o dă trifoiul sămănat în ținuturile cu climă mai uscată.*

Trifoiul produce mai bine în pământul lutos și argilos, gras, în care se află și var. În pământul năsipos trifoiul izbuteste numai în ani ploioși, dar nu-i prieste nici pământul prea umed.

Trifoiul pregătește pământul pentru grâul de toamnă; nu-i iertat însă să-l sămănam în acelaș loc decât numai după un restimp de 6—8 ani, deoarece produce așa numita *oboseală de trifoiu*. Nici nu se plătește să-l lăsăm mai mult de 2, mult 3 ani, fiindcă se rărește și nu ne aduce rodul ce așteptăm. În anul al treilea lăsăm coșitura a doua de sămânță și îndată ce am adunat trifoiul, spargem locul și-l pregătim pentru grâul de toamnă.

3. După ce plante să sămănam trifoiul?

Trifoiului ca și luțernei îi prieste pământul bine lucrat, arat afund și gunoit, dar *nu-i place gunoirea proaspătă*; pentru aceea gunoim totdeauna

pământul sub planta premergătoare trifoiului; mai bine cu doi ani înainte.

Trifoiul îl putem sămăna după cucuruz, napi, crumpene și alte plante, cari se cultivă prin săpat. Dar se face bine și în sămănăturile de toamnă sau de primăvară, mai rar sămănite, fiindcă trifoiul are trebuință de puțină umbră până e tinăr.

În moșia care e împărțită în 4 rotațiuni se samăna astfel:

1. Cucuruz (după gunoie).
2. Orz și trifoiu.
3. Trifoiu.
4. Grâu de toamnă.

Se samăna, ca și luțerna, în sămănăturile de toamnă, în primăvara următoare și apoi se grapă cu o grapă ușoară; iar în spicoasele de primăvară se samăna deodată cu acestea (vezi luțerna).

Dela sine se înțelege că sămănăturile de toamnă se grapă numai dacă se poate face fără de nici o pagubă. O ploaie încă e de ajuns, ca să acopere sămânța de trifoiu.

Ca plantă scutitoare *mai bun e orzul* și mai rău ovăsul. Planta scutitoare e bine să se coacă cât mai cu-

rând și să nu umbrească prea tare trifoiul tinăr. Precum știm, orzul sămănat de timpuriu, pe la finea lunii Iunie e copt; iar ovăsul se coace numai în August și afară de aceea paiul lui e prea frunzos, umbrește prea tare trifoiul.

Sămânța de trifoiu încă să ne producem noi, sau să o procurăm dela o firmă cunoscută, deoarece se falsifică ușor și apoi n'avem nici un folos de sămânța ieftină și rea.

Sămânța tinără, bună și curată are o culoare violetă, la un capăt ceva mai deschisă, iar cea bătrână e roșie-brună. Sămânța verzie nu-i bună, deoarece nu-i coaptă deajuns. Cu cât sămânța e mai bătrână cu atât are mai puțin lustru și e mai brunetă.

Puterea de încolțire la trifoiu ține 2—3 ani; dar pentru aceea *noi sămănăm numai sămânță proaspătă, de 1—2 ani.*

Trifoiul roșu îl putem sămăna curat și în amestec cu alte ierburi. Sămănat în amestec cu iarbă, dă rod mai mare și se poate dà vitelor mai fără grije, acelea nu se vor umflă. Pentru scopul acesta mai bine corăs-

punde iarba italienească (Raigrasul italian, *Lolium italicum*), luând de un jugăr catastral dacă sămănam împrăștiat 10—12 kgr. sămânță de trifoiu și 5—6 kgr. sămânță de iarba; dacă sămănam cu mașina în rânduri 6—7 kgr. sămânță de trifoiu și 4—5 kgr. sămânță de iarba.

Trifoiul alb și cel corcit se sămăna mai mult numai în amestec cu ierburi pe livezi (fânațe, lunci).

Pentru sămânță sămănam trifoiul curat, cu o plantă scutitoare.

De sămânță e mai bun trifoiul de pe un loc mai ridicat și mai uscat decât cel din șes.

4. Sămănatul trifoiului.

Trifoiul, precum am zis mai înainte, se sămăna ca și luțerna; se poate sămăna în spicoase de toamnă, (cu deosebire în săcară), primăvara cât de timpuriu, îndatăce s'a svântat pământul, pe la sfârșitul lui Februarie, sau începutul lui Martie; iar cu orz, meiu ș. a. se sămăna deodată cu acestea. Mai întâi sămănam orzul apoi trifoiul. Cu mașina — dacă se poate — mergem cruciș ca și la luțernă.

În sămănătura de toamnă se poate sămăna numai împrăștiat cu mâna sau cu mașina (Fig. 3). Pe un jugăr sămănam cu mâna cam 10—15 kgr. în rând cu mașina 9—12 kgr.

În anul întâiu ne dă o cositură, dacă timpul a fost priincios. De regulă însă se paște cu vitele, dar *numai pe timp uscat*. În anul al doilea îl cosim de trei ori, totdeauna când partea cea mai mare a lui începe a înflori. Se uscă pe capre ca și luțerna. În anul al treilea cositura a doua o lăsăm de sămânță. Dacă trifoiștea nu-i potrivită pentru sămânță o spargem și sămănam cucuruz, napi, orz, grâu de toamnă ș. a.

5. Ingrijirea trifoiștei.

Trifoiștea o grăpăm primăvara foarte de timpuriu, pe timp uscat cu o grapă ascuțită de fier.

Trifoiștea o gunoim iarna cu zamă de gunoiu amestecată cu apă, compost mărunț, cenușe sau cu gunoiu mai păios, care îl grăpăm apoi primăvara de pe trifoiște.

Dacă vedem că trifoiul se smulge ușor cu grapa, e semn că a degerat

peste iarnă, ori insectele (goangele) i-au ros rădăcinile. In cazul acesta arăm trifoiștea, fiindcă nu se mai plătește să o lăsăm; ne va dà numai o cositură de tot slabă.

Dacă avem timp, putem încercă să apăsăm trifoiștea cu tăvălugul dublu cu verigi (Fig. 7).

Pentru gunoarea trifoiștei se mai folosește și pulverea de ghips, ce se capătă foarte ieftin dela „Plugarul” din Blaj, ori

dela fabricile de ghips din Nădășelul unguresc (Magyarnádas), lângă Cluj ș. a.

Pulverea de ghips se împrăștie după ce trifoiștea s'a grăpat sau călcat cu tăvălugul și încă dimineața pe rouă.

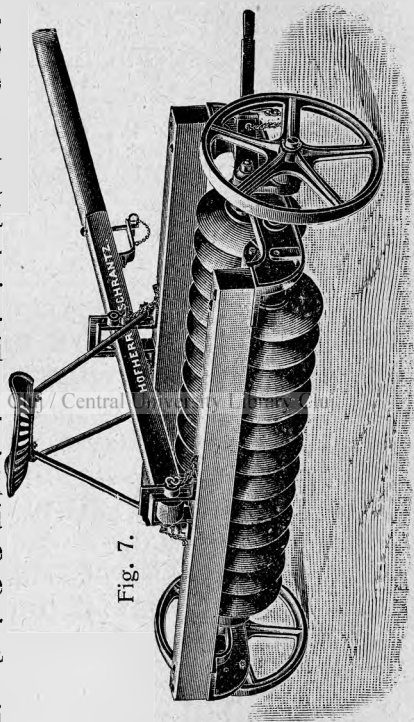

Fig. 7.

6. Cositul și uscatul trifoiului.

Precum am amintit mai sus, trifoiul în anul întâiu nu se cosește, ci de regulă se paște cu vitele, pe timp uscat. Dacă însă timpul și locul e priincios, chiar și în anul întâiu ne dă o cositură de mijloc; iar dacă avem o toamnă lungă, el poate servi și de pășune. — În anul al doilea ne dă trei cosituri bune.

Trifoiul verde și cel uscat e un nutreț minunat pentru toate vitele, le hrănește bine și le îngrașă. Ca nutreț verde e foarte bun pentru vacile de lapte; dar dacă vedem că ne dau un lapte prea apătos, le mai dăm și alt nutreț. Trifoiul îl cosim totdeauna *dimineața, după ce s'a luat roua*, pentruca să se veștejască bine și numai după aceea îl dăm vitelor, deoarece umflă mai tare ca luțerna. E bine să-l amestecăm cu fân ori cu paie.

Trifoiul din care voim să facem fân, se cosește când a început să dea în floare, pentrucă *trifoiul tinăr e mai bogat în materii hrănitoare și mai ușor de mistuit*,

Fânul de trifoiu se uscă pe capre. A doua ori a treia zi după cosit întorcem brezdele și când suntem gata, dacă e destul de veșted, începem a-l pune pe capre în rândul în care s'a cosit și întors. Trifoiul așezat pe capre, până la a doua cositură, se uscă bine și nu pierde nimic din puterea lui de nutrire.

Un jugăr de trifoiu, în anul al doilea, în un ținut cu climă mai umedă ne dă 42—55 măji de fân, cam 10—12 cară bune de nutreț uscat; iar în o climă mai uscată numai 20—30 măji, 4—6 cară.

În anul al treilea ne dă o cositură 2—3 cară de nutreț, iar cositura a doua, dacă voim, o lăsăm de sămânță.

Sămânța cea mai bună se produce în ținuturile cu climă mai uscată. Un jugăr de trifoiu ne dă 1—3 măji de sămânță, care se vinde cu 100—170 coroane.

Paiele și pleava de trifoiu le mîncă bine vitele și cu deosebire oile.

Dacă după trifoiu voim să sămănam grâu de toamnă, atunci în anul al treilea cosim odată trifoiul și apoi

îndată ce l-am așezat pe capre întoarcem (arăm) locul, adecă îl pregătim pentru grâu.

Sămânța de trifoiu e coaptă bine, când toate capsulele (păstăile) sunt de culoare brună sau neagră, iar sămânța e lucie și de culoare violetă. Putem să o lăsăm să se coacă bine, fiindcă nu se scutură, ca și cea de luțernă.

Și trifoiul de sămânță, se uscă ușor în brezde sau pe capre și se îmblățește ca și luțerna, pe timp uscat sau în ger.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

7. Dușmanii și boalele trifoiului.

Trifoiul încă are mai mulți dușmani. Cei mai primejdioși sunt: torțelul, pirul, macrișul mărunț, macul iepuresc, polomida, romonița de câmp ș. a., cari se pot preîntîmpina, curățînd sămânța cu trierul. (Fig. 6).

Intre dușmanii trifoiului se mai numără: melcul negru de câmp, șoa-recii, insectele și fluturii; iar între boalele trifoiului se numără: pălia, rugina, peronospora, cari și ele nimicesc trifoiștea.

III. Sparceta sau băltăcinul.

Sparceta sau cum i-se zice în unele locuri băltăcinul, e un fel de trifoiu care crește prin fânațe și pășuni mai secetoase și văroase și fără de a fi sămănat. E una din cele mai bune plante de nutreț. Ne dă nutreț mult și firesc pentru animale și se poate da animalelor fără grije, acelea nu se vor umflă.

Sparceta are rădăcini lungi ca și luțerna. Odată sămănată trăiește 10—15 ba și mai mulți ani, dacă-i priește pământul. De regulă se poate cosi numai odată pe an și apoi se pășunează. Dacă sunt ploii multe, se poate cosi și de două ori, uneori și de trei ori pe an, aceasta însă numai rareori se întâmplă.

Sparceta are însemnătatea cea mai mare pe locurile mai petroase, văroase și secetoase cu pătura roditoare subțire, unde luțerna și trifoiul nu se mai fac. În pământuri umede (apătoase) nu se face. Se și samăna mai mult numai pe dealuri, acolo îi place mai bine.

Sparceta încă este de mai multe soiuri. Pe lângă sparceta comună neguțătorii recomandă și sparceta care se cosește de 2—3 ori pe an. Aceasta însă atârnă totdeauna dela *timp*. Dacă e secetă ori și de care ar fi, nu se poate cosi decât numai odată pe an, și apoi se pășunează. De altă parte dacă sunt ploi multe, fiecare se poate cosi și de două ori pe an.

Sparceta e mai răbdurie ca luțerna și trifoiul. Frigul și răceala nu-i strică, răbdă bine și la secetă. Mai bine însă se face acolo, unde izbuteste vița de vie.

Pământul pentru sparcetă trebuie pregătit întocmai ca și pentru luțernă, adică cu un an înainte de a sămăna sparceta, gunoim bine locul cu gunoiu de grajd și sămănam cucuruz ori napi. Prin gunoie dăm pământului materiile nutritoare cari sunt trebuincioase pentru creșterea sparcetei. Cucuruz sau napi de aceea sămănam, deoarece acestea trebuie săpate și prin săpat pustiim buruienile cari cresc după gunoie, mai departe se amestecă și se mărunțește mai bine pământul.

Toamna apoi se ară pământul cât mai adânc, ca peste iarnă să se fră-

gețească. Primăvara lucrăm pământul numai cu extirpatorul (scormonitoare), dacă nu avem de acesta apoi îl vom ară, dară mai puțin adânc.

Sparceta se samănă primăvara cât mai de timpuriu, dacă s'a dus zăpada și locul e svântat se poate samănă chiar și la sfârșitul lui Februarie sau la începutul lui Martie.

Sparceta se samănă cu plantă scutitoare. Pentru scopul acesta se ia ovăs, care se samănă de tot rar, 60—70 litri ovăs pentru un jugăr catastral (1600 stânjini pătrați). Întâi samănăm ovăsul și apoi sparceta.

Sămânța de sparcetă ne trebuie multă. E cu mult mai mare decât sămânța de luțernă și trifoiu și afară de aceea e în păstaie, din care numai cu greu se poate desface. Pentru un jugăr ne trebuie dacă samănăm împreștiat cu mâna 85—120 kgr.; dacă samănăm în rând cu mașina 70—110 kgr.

Se capătă însă și sămânță curățită de coajă, aceasta e ceva mai scumpă decât cea necurățită, dară trebuie cu mult mai puțin din ea; și anume pentru un jugăr trebuie: la samănat cu

mâna 50—60 kgr., la sămănat în rând cu mașina 40—50 kgr. Mai bine este să cumpărăm și să sămănăm sămânța curățită de coaje; aceasta răsare cu mult mai bine și mai iute. Dacă numai se poate, să sămănăm în rând cu mașina, deoarece la sămănat împrăștiat, sămânța numai cu grapa nu se poate astupă destul de bine.

Sămânța bună de sparcetă e de *culoare brunetă deschisă*. Cea verzie nu-i coaptă deajuns, iar cea brunetă-închisă e prea coaptă sau e bătrână.

Ovăsul, sămănat ca plantă scutitoare, se cosește de verde, după ce i-a dat spicul. Nu e bine să lăsăm ovăsul să se coacă, sparceta ar rămâne prea mult umbrită și nu poate prinde putere.

Sparceta se poate cultivă și pentru pășune, amestecată cu alte ierburi de pildă cu *ovăscior* (ovăsul francez), *coada vulpii*, *golomăț*, *iarba de Italia*, *iarba lui Timoteiu*, *păiuș* ș. a.

În anul întâi, adică în care am sămănat-o, nu se poate cosi nici pășună. Numai rareori de tot se întărește într'atâta ca să se poată cosi ori

pășună. În anul al doilea apoi crește cu putere și aduce rodul dorit.

În anul al doilea și de aci înainte în fiecare primăvară, trebuie să o grăpăm cu o grapă de fier, ca să se mărunțească pământul și să se înfrățească mai bine.

Dacă vedem, că în primăvara a doua sparceta e cam rară, sămănăm în ea ierburile de mai sus.

Sparceta se cosește când e deplin înflorită, se uscă, ca și luțerna, pe capre, fiindcă frunzele i-se scutură ușor, iar paiul se uscă anevoie.

Fiecare econom trebuie să-și producă însuși sămânța trebuincioasă și încă în anii din urmă, când adevărat sparceta s'a rărit. De sămânță lăsăm totdeauna cositura întâi.

Fiindcă sămânța de sparcetă se scutură ușor, o cosim când cele dințaiu păstăi sunt *de culoare brunetă deschisă*. Sparceta de sămânță se cosește pe rând, după cum se coace. După ce s'a svântat bine, se leagă în snopi, cari se pun pe capre, se uscă bine și apoi se cară acasă. În car punem o pânză mare, fiindcă se scutură ușor. Se îmblățește pe rând.

Pe un jugăr se fac 12—15 măji, 3—5 cară bune de fân, din o cositură. După cositură ne mai dă și o pășune bună. Dar *numai dela doi ani înainte e iertat să o paștem cu vitele.*

De pe un jugăr se recoltează 4—6 măji sămânță. Un hectolitru de sămânță cântărește 30—35 kgr.

IV. Măzăricea.

În economia așa numită rațională sau schimbătoare nu se mai lasă ogor negru sau sterp, ci în pământul arat primăvara sau în toamna trecută, se samănă măzărice, care până pe timpul întorsului se cosește și se uscă.

În ogorul verde se poate sămăna măzărice cu ovăs, care se cosește de timpuriu și pregătește pământul pentru grâul sau săcara de toamnă.

Azi în partea cea mai mare a țării și economii săteni, cari de regulă își au moșia împărțită în trei hotare (furdulaşe), nu mai lasă ogor sterp, ci în partea aceasta de hotar samănă plante de nutreț.

Măzăricea se samănă primăvara de timpuriu, în Martie sau Aprilie, pentru că nu-i strică nici răceala nici bruma. Ii prieste clima mai domoală și pământul mijlociu, bogat în var. Pământul se ară toamna sau primăvara, când voim să sămănam măzăricea. Pe un jugăr ne trebuie cam 7—8 feldere. Se poate sămăna cu mâna,

împrăștiat, sau cu mașina. *Cu cât e mai deasă, cu atâta face cotorul mai subțire și astfel ne dă un nutreț mai bun.*

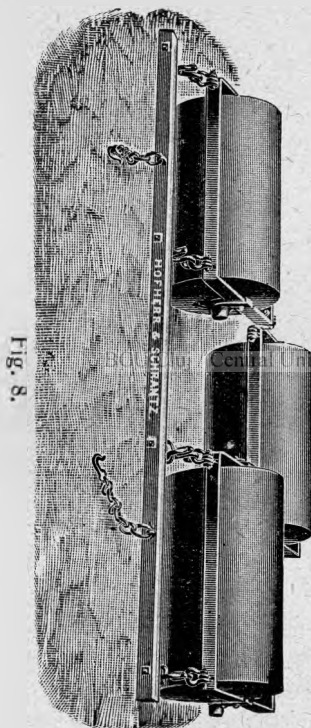

Fig. 8.

Dacă sămănam mazăricea pentru sămânță, o sămănam curată și mai rar; iar dacă o sămănam pentru nutreț, o amestecăm cu ovăs; și anume două din trei părți mazăriche și una din trei ovăs, sau cam 6 feldere mazăriche și 3 feldere de ovăs. Ovăsul o ține în sus, nelăsându-o să se culce așa ușor la pământ și să putrezească.

☞ După sămănat totdeauna grăpăm bine pământul cu o grapă de fier și cu una de spini, apoi îl apăsăm cu tăvălugul neted (Fig. 8), ca să se oblea-

scă locul, și astfel să putem cu atât mai bine cosi mazăricea.

Dacă tuleii de cucuruz încă n'au putrezit, îi adunăm și-i punem la marginea pământului sau a tablei ca să nu ne împiedece la cositul mazărichei, de unde apoi îi ducem acasă și-i folosim la arsul cuptorului și la opăritul hainelor.

1. Cositul și uscatul mazărichei.

Mazăricea se dă vitelor și verde. Le nutrește bine și le îngrășe; vacile ne dau lapte mult și bun. Când începe a înflori, o cosim toată și o uscăm în brezde, dar trebuie să o întoarcem și să o adunăm cu grije deoarece se scutură ușor. Mai bine e să o uscăm ca și luțerna și trifoiul pe capre. Pe 2—3 capre punem un car bun.

Dacă avem capre, o lăsăm în brezde (polog) 1—2 zile, să se vestejească bine, apoi o întoarcem și o punem pe capre.

E bine să o uscăm pe capre și pentru că putem îndată să arăm locul printre caprele așezate, firește în rând, și să-l pregătim pentru sămănătura de toamna.

Dacă, după împărțirea (rotațiunea) ce avem, ar trebui să gunoim tabla, în care vine sămănată mazărichea, e mai bine să gunoim totdeauna sub planta premergătoare, deoarece în pământul prea gras, mazărichea cade și putrezește, prin ce pierde foarte mult din puterea hrănitore.

2. Sămânța de mazăriche.

Pentru sămânță e mai bună mazărichea cultivată în pământul mai slab, fiindcă aci nu cade. *Mazărichea de sămânță o cosim, când partea cea mai mare a păstăilor e coaptă; fiind prea coaptă, se scutură.*

Sămânța se scoate din păstaie mai ușor cu îmblăcii, dar se poate treeră și cu mașina.

Paiele de mazăriche sunt mai nutritoare decât paiele de grâu; le mănă bine oile. Mai amintim, că mazărichea de sămânță slăbește locul; iar cea de nutreț îl direge și pregătește pentru sămănăturile de toamnă. După mazăriche de sămânță să nu sămănăm grâu de toamnă, că nu se face.

Pe un jugăr putem produce 60—80 măji nutreț verde sau 20—30 măji, (cam 6—8 cară) de fân bun.

Măzăricea tină, uscată pe capre, ne dă fân tot așa de bun ca și cel de luncă ori de fânaț și cel puțin de două-trei ori așa de mult.

Iar sămânța căpătăm pe un jugăr cam 8—12 măji sau 35—70 de feldere, care se vinde à 1.60—4 coroane.

Fiindcă și în măzărice se află adeseori torțel și alte semințe stricăcioase de burueni, înainte de a o sămăna și amestecă cu ovăs, trebuie să o cernem bine.

V. Mohorul.

Mohorul, nu se poate număra între cele mai bune plante de nutreț; dar are o însușire bună, se face și pe timp secetos, cum au fost în anii 1904—1908. Rar se întâmplă ca, din cauza secetei îndelungate să nu izbutească.

Sunt mai multe soiuri de mohor. Pe la noi însă se cultivă numai *mohorul comun*. *Mohorul italian* și *mohorul uriaș* crește mai bine decât mohorul comun, are însă un paiu mai aspru și pentru aceea vitele nu-l mănăcă bucuros.

Mohorul se face în ținuturile cu clima caldă și uscată, în câmpia cea mare a Ungariei, în Bărăganul României, în partea de miazăzi a Franței și Italiei. Adecă acolo, unde nu se pot cultivă alte plante de nutreț din cauza căldurilor mari și a secetei îndelungate.

Sămânța de mohor, înainte de sămănat, de regulă se face cu piatră vânăta, fiindcă e mult tăciune în ea. Se samăna prin Maiu—Iunie, deoarece

de înghețurile de primăvară pier; iar după alte plante se samănă îndatăce s'au adunat acestea de pe câmp, de pildă în miriște. Se poate sămăna în pământul, de unde a pierit cucuruzul sau n'a răsărit cum se cade. Uscă tare pământul pentru aceea nu-i iertat să-l sămănam în ogor verde.

Pe un jugăr ne trebuie 25—30 kgr. dacă se samănă cu mașina în șiruri depărtate de 11—13 cm. Numai sămânța proaspătă e bună. Pe urmă se grapă și apoi se apasă cu tăvălugul; altă îngrijire nu așteaptă.

În timp de 70—90 de zile se desvoaltă deplin și de regulă prin Iulie sau August se cosește. Se cosește atunci, când a trecut peste înflorire.

Mohorul nu se folosește ca nutreț verde, ci numai ca fân. Se întoarce și uscă în brezde și încă e bine să-l ploaie puțin, deoarece i se scutură mai bine perii. Il mănă mai cu seamă caii.

De pe un jugăr facem 15—30 măji metrice de fân cam 2—4 cară bune.

Mohorul de sămânță îl sămănam mai rar și-l lăsăm să se coacă bine. În trei luni se desvoaltă și se coace deplin.

Dacă e multă buruiiană, aceasta se plivește. Mohorul de altfel nimește buruienile.

Mohorul de sămânță se uscă ca și fânul.

Pe un jugăr se fac cam 4—5 măji de sămânță.

VI. Cucuruzul verde.

Cucuruzul verde sau de nutreț se cultivă pretutindenea, fiindcă dă nutreț bun și mult. De pe un jugăr de cucuruz verde cosim atâta nutreț, cât de pe patru jugăre de fânaț sau de luncă.

Cucuruz de nutreț se face pretutindenea, pe unde se cultivă cucuruzul, ba chiar și pe unde acesta nu se coace. Nu suferă de secetă și nu alege pământul; dar cu cât e pământul mai bun, mai gras, cu atâta produce mai mult nutreț.

Cucuruzul de nutreț îl cultivăm, de regulă, afară de rotațiune, dar îl putem sămăna și în ogor.

Fiindcă cucuruzul de nutreț uscă și îndeasă pământul, nu sămănăm după el grâu de toamnă, ci o spicoasă de primăvară.

Pământul, în care voim să sămănăm cucuruz de nutreț, trebuie să-l gunoim cât de bine și să-l arăm din toamna premergătoare. Primăvara de

timpuriu îl mai arăm odată sau și numai îl grăpăm bine cu o grapă grea de fier.

Dacă îl sămănăm numai în luna Maiu, sau dacă pământul l-am gunoît numai peste iarnă, negreșit trebuie să-l arăm și primăvara a douaoară.

Cucuruzul de nutreț se face precum am zis în orice ținut, mai bine izbutește în ținuturile cu clima caldă și ne dă vara întreagă mult nutreț verde.

Pentru cucuruzul de nutreț folosim soiuri de vară. Mai bine e să amestecăm două sau trei soiuri de cucuruz și anume: *cucuruz văratic*, de mijloc și *cucuruz tomnatic*. Dacă n'avem aceste trei soiuri, să le câștigăm de undeva deoarece numai așa vom avea un rod bun de nutreț verde.

Mai bune sunt soiurile de cucuruz, cari au mulți pui, cum e de pildă *Cucuruzul american „Ensilage“*; *Cucuruzul de Canada* și un soi de cucuruz de Bănat cunoscut sub numirea *Cucuruz de Lapusnyák*, care este cel mai bun cucuruz de nutreț, fiindcă are de 4—6 ori mai mulți pui decât alte soiuri de cucuruz.

Sămânța trebuie să fie bună, coaptă. Cucuruzul de nutreț îl putem sămăna în Aprilie, cu 2—3 săptămâni mai de timpuriu, ca și cucuruzul de mâncare. Dacă voim să-l murăm pentru iarnă, îl sămănam numai pe la finea lui Aprilie sau la începutul lui Maiu.

Ca să avem timp mai îndelungat cucuruz verde de nutreț pentru vitele de jug sau pentru vacile cu lapte, îl sămănam în mai multe rânduri, tot la 2—3 săptămâni, câte o parțelă.

Incepem sămănatul cu soiuri de vară și-l sfârșim cu soiuri tomnatice.

Dar în loc să sămănam pe rând, mai bine facem dacă sămănam trei soiuri deodată, după cum am zis și mai înainte.

Ceeace am sămănat în Aprilie se cosește de regulă în Iulie, ceeace am sămănat în Maiu, cosim în August.

Dacă numai se poate îl sămănam în rânduri, cu mașina. *Cu cât se sămăna mai des, cu atâta avem nutreț mai mult și mai bun.* Cu mașina se sămăna soiurile de vară, în depărtare de 11—15 cm.; iar cele de iarnă 20—25 cm. Pe un jugăr sămănam 7—8 feldere de cucuruz.

După ce s'a sămănat, se grapă bine și apoi se apasă cu tăvălugul, pentru ca să se poată cosi cu atât mai bine. Se cosește când începe a înspică, dacă voim să-l dăm vitelor verde; iar dacă voim să-l murăm pentru iarnă, atunci îl lăsăm să înflorească (înspice) tot și numai după aceea îl cosim.

Cosim în fiecare zi cât avem trebuință pentru vite și îl dăm vitelor curat, sau tocat cu mașina de tăiat nutreț, (Fig. 9) cum și amestecat cu

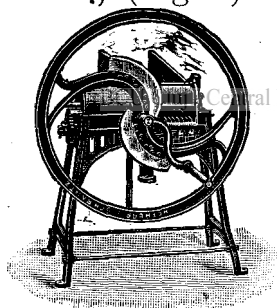

Fig. 9.

alte nutrețuri: cu fân, trifoiu, luțernă verde, cu puțină urluială, turtă de oleu, tărâțe ș. a. Cu deosebire vacile nutrite cu această amestecătură, ne dau lapte foarte mult și bun. Din nutremântul zilnic jumătate sau trei din patru părți poate fi cucuruz verde.

Pentru iarnă nu-l putem păstră uscat, fiindcă spre a se uscă îi trebuie multă căldură. Numai în țările și ținuturile cu climă caldă și secetoasă, se poate uscă. Pentru iarnă se poate

țineă mai bine, dacă îl murăm sau înăcristim, adevă il îngrămădim sau în o groapă sau pe suprafața pământului, în formă de strat lat și înalt de 3—4 metri, lung după trebuință.

Cucuruzul, care voim să-l murăm, îl cosim după ce e înspicat tot, îl lăsăm 2—3 zile să se călească bine, îl cărăm și îngrămădim așa, ca să se îndese bine și deopotrivă. Mai mulți lucrători trebuie într'una să se preumbe peste grămadă. Dacă numai se poate să treacă și carăle în lungul grămezii, ca să scoatem tot aerul din lăuntru ei, deoarece la din contră se strică. La mijloc grămada să fie totdeauna cu spinare.

Pentru aceea se așează, deodată, strat de strat, cu multă îngrijire, ca să se apese bine și într'o formă. Când e gata grămada, punem un strat de paie și apoi pământ în grosime de 60—80 cm.

La început nutrețul se încălzește, dospește și apoi se răcește cu totul. În 6—8 săptămâni e murat sau înăcrist; se poate da vitelor mai în grabă sau îl putem păstră timp îndelungat, chiar și 2—3 ani.

Dacă în cursul fermentațiunii (dospirii) căldura în grămadă nu s'a urcat peste 30° Celsius, nutrețul e acrișor, plăcut vitelor; iar dacă temperatura a

fost între 50—60° C. e prea acru și nu-l mănca vitele decât tăiat și amestecat cu alte nutrețuri.

VII. Alte ierburi de nutreț.

Pel lângă plantele de nutreț amintite până aci, mai sunt încă și alte multe ierburi, cari se folosesc pentru pregătirea nutrețului măestrit, și cu deosebire la pregătirea fânățelor și a pășunilor măestrite.

Dintre acestea încă voi aminti câteva, cari de un timp încoace au început a se cultiva și pe la noi, în moșiile mai mari și mai mici deopotrivă.

1. Ovăsciorul sau ovăsul francez.

(*Avena elatior*). Fig. 10.

Samăna mult cu odosul din holde.

Produce în orice pământ, numai terenurile umede nu-i plac. Incolțește de timpuriu, dă fân mult și bun. Dacă-i place locul, crește repede și până la înălțime de 80—120 cm. Ține cam 4—5 ani.

Se samăna amestecat cu alte ierburi. Rodul de pe un jugăr e 4—6 cară bune de fân; iar sămăntă ne dă un jugăr cam 150—200 kilograme, care se plătește bine, cu 120—140 coroane maja.

Fig. 10.
Ovăsciorul sau Ovăsul francez.
(Edm. Mauthner, Budapesta).

Dacă sămănam *ovăsciorul* curat, ne trebuie pe jugăr 40—45 kgr. de sămânță.

2. Iarba de Italia sau obsiga.

(*Lolium italicum*). Fig. 11.

Fig. 11. Iarba de Italia sau Obsiga.
(Edm. Mauthner, Budapesta).

Produce mult fân. In Lombardia, un ținut din partea de miazănoapte

a Italiei, se cosește și de 8 ori într'un an. Ține însă numai 2—3 ani. Se poate sămăna și amestecată cu trifoiu.

Ii place clima caldă; în luncile, cari se pot udă pe cale măestrită, cum se face în Italia și alte țări, produce foarte mult fân.

De pe un jugăr se recoltează 6—8 cară de fân; iar sămânța cam 200 kgr., care se poate vinde cu 50—60 coroane maja.

Pe un jugăr ne trebuie 17—25 kgr. sămânță bună.

3. Iarba lui Timoteiu sau Timoftica.

(Phleum pratense). Fig. 12.

E una din cele mai prețioase ierburi de fânaț și pășune. Fânul e aspru, îl mănă foarte bine caii.

Iarba lui Timoteiu se face bine în pământul lutos, argilos și în pământul umed, precum și în luncile cari se pot udă pe cale măiestrită. Rabdă bine frigul și gerul. Ține 3—4 ani; iar mai mare rod ne dă în anul al doilea.

Se cosește până când iarba e tină, deoarece paiul ei se întărește în curând.

În Anglia și America se sămăna amestecată cu trifoiu roșu și cu ovăsciorul (ovăsul francez) și se folosește ca pășune pe seama vitelor de îngrășat.

De pe un jugăr se recoltează 4—6 cară de fân; iar sămânța 2—3 măji,

Fig. 12.

Iarba lui Timofteiu sau Timoftica.
(Edm. Mauthner, Budapesta).

care se poate vinde cu 50—60 cor. maja.
Pe un jugăr ne trebuie 10 kgr. sămânță.

4. Coadă vulpii sau codina.

(*Alopecurus pratensis*). Fig. 13.

Crește și de sine pe fânețe și lunci.
E o minunată plantă de nutreț. Pro-

Fig. 13.

Coadă vulpii sau Codina.

(Edm. Mauthner, Budapesta).

duce mult, se cosește de 2—3 ori pe an. Fânul îl mănă bine toate vitele,

fi prieste pământul puțin umed, în care crește de minune.

Mai mult se samăna amestecată cu trifoiu roșu, trifoiu corcit, ovăscior, golomăț și păiuș.

Fig. 14.

Firușorul.

(Edm. Mauthner, Budapesta).

5. Firușorul.

(*Poa pratensis*). Fig. 14.

Crește pe fânețe. În pământul cald produce mai bine.

Firușorul e una din cele mai timpurii ierburi. E foarte bun pentru fânate și pășuni.

Se samănă amestecat cu ierburi păioase (cu ovăs francez, păiuș, golomăț ș. a.) fiindcă firușorul rămânând mic, îndesuește iarba.

Fig. 15. Păiușul.
(Edm. Mauthner, Budapesta).

Pe un jugăr ne trebuie 10—14 kgr. sămânță.

Recolta de sămânță pe jugăr e 100—120 kgr. Sămânța de firușor se poate vinde cu 120—140 coroane maja.

6. Păiușul.

(*Festuca ovina*). Fig. 15.

Crește prin fânațe, locuri sterpe și prin păduri uscate. *Pentru pășune de oi e foarte bun.* Se face și în pământul uscat, unde alte ierburi pier.

Pe un jugăr sămănam cam 20 kilograme.

7. Olcul lănos sau Flocoșica.

(*Holcus lanatus*). Fig. 16.

Crește în păduri, prin poieni, în livezi, pe lângă drumuri și păraie. Nu-i plantă alegătoare în teren. O mănă foarte bine caii, pentru aceea se numește și *iarba cailor*.

Pe un jugăr ne trebuie 16 kgr. de sămânță.

Fig. 16.

Oleul lânos sau Flocoșica.
(Edm. Mauthner, Budapesta).

Incheiere.

Am înșirat plantele și ierburile cele mai bune pentru pregătirea nutrețului măiestrit. V'am spus la urmă, cari ierburi sunt mai corăspunzătoare pentru pregătirea fânului măiestrit sau mai bine zis a fânațelor, luncilor și pășunilor măiestrite.

Am amintit și aceea, că pentru luncile, fânațele și pășunile măiestrite, trebuie să amestecăm deosebite ierburi de nutreț.

Economul, care dorește așadar să producă nutrețuri măiestrite, să urmeze povețele ce le-am adunat în această broșură.

Iar ceice voiesc să-și facă un fânaț, o luncă sau o pășune măiestrită, să se adreseze prin o scrisoare la firma *Mauthner Ödön*, cea mai veche și mai solidă negustorie de tot felul de semințe în Budapesta (VII, strada Rottenbiller 33), sau la „*Magyar Mezőgazdák Szövetkezete*“ (V, Alkotmány

utcza 31) *Budapest*, de unde vor primi gratuit catalogul și prețul semințelor, precum și îndrumarea trebuincioasă.

Să se spună numai în scrisoare:

1. Că în ce fel de pământ voiește să samene: (în pământ lutos, năsipos, argilos, uscat sau mai umed).

2. Ce voiește: o luncă pentru fân sau pășune pentru vite ori pentru oi?

Câtimea de sămânță (câtă sămânță trebuie) atârnă dela calitatea pământului (cum e pământul). Pe un jugăr ne trebuie cam 30—40 kgr. Prin urmare un jugăr de fânaț măiestrit ne-ar costa 40—50 coroane numai sămânță. Un jugăr de pășune măiestrită pentru oi costă 48—50 coroane; iar pentru vite cornute 48—56 coroane.

În schimb însă ni-se întoarnă îndoit osteneala și cheltuiala; avem nutreț și fân mai bun și mai mult; avem o pășune îmbelșugată, avem vite frumoase și de preț, avem bucate destule, avem bani trebuincioși pentru dare și alte cheltueli casnice și publice.

Să muncim totdeauna cu dragoste și încredere în Dumnezeu, — să muncim nu numai cu brațele ci și cu mintea. Să producem cât se poate mai mult

în pământul, în moșia noastră, deoarece numai așa vom putea scăpa de năcazurile, ce ne copleșesc zilnic, — numai așa vom ajunge și noi Românii la o mai bună stare materială și culturală.

Nizuința noastră să fie: *să păstrăm, să îmbunătățim și să mărim moșioara părintească.*

Numai prin muncă dreaptă, prin cruțare, cumpăt în toate și o mai bună chivernisire a avutului nostru, vom putea să scăpăm și noi Românii plugari de sub jugul sărăciei și mizeriei lumii acesteia.

Numai prin folosirea cuminte a bunurilor pământești trecătoare, numai prin întrebuințarea lor pentru nobilitarea inimei noastre; numai prin fapte bune, morale-religioase, numai prin folosirea bunurilor, cari ni le-a dat Dumnezeu pentru luminarea minții noastre și înaintarea neamului nostru, ne putem asigura și noi o soarte mai bună, ne putem câștiga *fericirea cea vecinică, care este țânta adevărată a vieții noastre pământești.*

CUPRINSUL CĂRȚII.

	<u>Pag.</u>
Introducere	3
I. Luțerna	5
II. Trifoiul	36
III. Sparceta sau Băltăcinul	47
IV. Măzărichea	53
V. Mohorul	58
VI. Cucuruzul verde	61
VII. Alte ierburi de nutreț	66
Incheiere	76

Biblioteca Poporală a Asociațiunii

cuprinde în anul 1912 următoarele broșuri:

- Nr. 12. Poveștile unchiașului sfătos: *Ercule*, de Petre Ispirescu.
- Nr. 13. *Cum să trăim?* Sfaturi igienice de Dr. Aurel Dobrescu, medic.
- Nr. 14. *Isprăvile lui Păcală*, de P. Dulfu.
- Nr. 15. *Comuna Viitorul*, de R. Simu.
- Nr. 16. *Creșterea Pomilor*, de N. Iosif.
- Nr. 17. *Povestiri*, de N. Petra-Petrescu.
- Nr. 18. *Nutrețul măiestrit*, de I. F. Negruțiu.
- Nr. 19. *În sat la Tânguești*, scene pentru teatrul dela țară, de Virgil Onițiu.
- Nr. 20. *Călăuza creștinului în biserică*, după arhierul Nicodim, vicarul Moldovei.
- Nr. 21. Asociațiunea — trecutul și ținta ei — de Oct. C. Tăslăuanu.
- Nr. 22. *Calendarul Asociațiunii* pe 1913, întocmit de Oct. C. Tăslăuanu.

Aceia cari n'au primit Nrii 12, 13 și 14, să ne scrie cât mai îngrabă, ca să putem trimite Nrii cari le lipsesc.

